

Zväz chovateľov koní na Slovensku - družstvo

**Štatút plemennej knihy plemena
furioso**

F

4

2017

V polovici devätnásteho storočia silnie tlak na produkciu konštitučne tvrdého, dostatočne mohutného typu koňa vhodného pre potreby armády. Predstaviteľmi tohto typu koní sa stali jedince, ktoré vznikli pripárovaním kobýl z Radovca a z Mezöhegyesu žrebcami kmeňov Furioso, North Star, Przedswit, Gidran a neskôr Catalin, vytvorených od rovnomenných anglických plnokrvných žrebcov okrem Gidrana ako predstaviteľa araba. Predstavovali typ „ťažkého anglického polokrvníka“, tvrdého a všestranného koňa obľúbeného najmä v armáde.

Kmeň FURIOSO pochádza od rovnomenného anglického plnokrvného žrebca, ktorý sa narodil v roku 1836 v uhorskom žrebčine grófa Károlyho. Ako žriebä ho kúpil vojvoda Liechtenstein, a neskôr prešiel do majetku vojenského eráru. Vo vojenskom žrebčine Mezöhegyes pripúšťal od roku 1841 do roku 1851. Z pripúšťania v tomto období sa narodilo 95 žrebcov a 81 kobýl. Jeho potomstvo sa výborne vyvíjalo, malo priemernú pásmovú výšku na kohútiku 168 cm a obvod hrudníka 195 cm, vyznačovalo sa dobrou mechanikou pohybu. Vo vývine potomstvo dospievalo neskôr.

Žrebec PRZEDSWIT bol dovezený v tele matky z Veľkej Británie. Narodil sa v roku 1872 v žrebčine Chorzelów grófa Tarnowského v Galícii. Bol to pekný, dobre stavaný, dostatočne hlboký žrebec s dobrou hornou líniou, s korektným plecom a silným suchým fundamentom. Bol víťazom rakúskeho Derby 1875 a o rok neskôr vyhral Veľkú cenu v Baden-Badene. Žrebec v roku 1876 pôsobil v Piberi, neskôr v Radovci. Kmeň Przedswit sa rozšíril do Československa a okrajovo do Poľska. Posledným predstaviteľom kmeňa v Rakúsku bol Przedswit XIII. Výmenou sa dostal do Motešíc a neskôr aj do žrebčína Kladruby nad Labem.

NORTH STAR – zakladateľ kmeňa sa narodil v roku 1844 a v roku 1852 bol dovezený do Maďarska. V anglickej plemennej knihe sa označuje ako The North Star. V Mezöhegyesi pôsobil v rokoch 1853 – 1861. Bol to čierny hnedák s dobrým chrbtom, dobre viazanými bedrami, dostatočne hlboký, s dobrým charakterom, s drobnou exteriérovou chybou vo fundamente (baraní postoj predných končatín). V chove zanechal vynikajúce potomstvo. V Maďarsku je plemenná kniha furiosa vedená ako Furioso – North Star.

Kmeň GIDRAN bol založený originálnym arabským plnokrvným žrebcom Gidran, ryšiakom, ktorý sa narodil v roku 1810. Do Bábolny bol privezený v roku 1816. Gidran senior bol ušľachtilý, temperamentný, len 155 cm vysoký kôň s menej výrazným kohútkom a mäkkším chrbtom. V Mezöhegyesi sa Gidran krížil s anglickým plnokrvníkom. Časť stáda bola neskôr prevedená do žrebčína Radovec. Tu bol kmeň Gidran udržiavaný v pôvodnom type s typickými tvarmi Gidranov, a to ťažkou hlavou, mierne obráteným silným krkom, s dlhším chrbtom, rovným zadkom, valcovitým trupom a vysoko nasadeným chvostom. Od ostatných arabských kmeňov sa líšil kmeň Gidran predovšetkým mohutnejším rámcom tela, silou kostry a menšou ušľachtilosťou hlavy. Chovom Gidrana v Radovci sa nesledovalo zachovanie typu araba, ale sledovala sa mohutnosť. Arabský typ bol nakoniec úplne vymazaný a bol vytvorený typický kmeň s charakteristickými, vyššie uvedenými vlastnosťami.

CATALIN je najmladšou líniou, ktorá sa podieľala na vytvorení plemena furioso. Za zakladateľa je považovaný plnokrvný Catalin, ryšiak, zakúpený v roku 1921 v Írsku pre Francúzsko. Jeho miery boli 162 / 172 / 183 / 20 cm. Po dovezení do ČSR pôsobil v rokoch 1937 – 1938 v Motešiciach a následne do roku 1942 v Kladruboch n. L. Svoju dráhu v žrebčinoch ukončil v roku 1943 v tradičnom žrebčine plnokrvníkov Napajedla. Pôvodne mu boli pripárované arabské kobyly a predstaviteľky angloarabských koní Gidran. Jeho synmi boli Catalin (bez čísla) z 439 Gidran, a Catalin I z 282 Gidran II-4. Catalin mal vynikajúci temperament a bol vzorom pokoja a charakteru. Kmeň Catalin sa rozšíril najmä v Motešiciach.

Základné kritériá štatútu plemennej knihy

Právnym základom štatútu plemennej knihy (ďalej len PK) je Zákon NR SR č. 194/98 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat, a o zmene a doplnení Zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2015/262, ktorým sa v zmysle smerníc Rady 90/427/EHS a 2009/156/ES stanovujú pravidlá týkajúce sa metód identifikácie zvierat čelade koňovitých (nariadenie o pasoch pre kone), Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012 o zootecnických a genealogických podmienkach na plemenitbu čistokrvných plemenných zvierat, hybridných plemenných ošípaných a ich zárodočných produktov a na obchodovanie s nimi a ich vstup do Únie a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 652/2014, smernice Rady 89/608/EHS a 90/425/EHS a zrušujú určité akty v oblasti plemenitby zvierat (nariadenie o plemenitbe zvierat), STN 46 6310 „Plemenné kone“ z roku 1997, Šľachtiteľský program plemena furioso, aktuálny finančný poriadok a Stanovy Zväzu chovateľov koní na Slovensku, družstvo (ďalej len ZCHKS). Šľachtiteľský program je dokument vypracovaný Radou plemennej knihy plemena furioso a schválený Predstavenstvom ZCHKS. Zväz chovateľov koní na Slovensku, družstvo, je uznaná chovateľská organizácia (ďalej len UCHO), ktorá vedie PK plemena furioso na území Slovenskej republiky.

Šľachtiteľský program ZCHKS pre Plemennú knihu plemena furioso je súbor šľachtiteľských opatrení a metód šľachtenia, ktoré vychádzajú z chovného cieľa. Pri stanovení chovného cieľa sa prihliada na hodnotenie plemenného typu, stavby tela, výsledkov kontroly úžitkovosti, následnej kontroly úžitkovosti prostredníctvom súťaží pre mladé kone (KMK 4, 5, 6-ročných), ako aj výsledkov v šampionátoch mladých koní (4, 5, 6 – 7-ročných) a kontroly dedičnosti. Šľachtiteľský program je spracovaný v súlade s medzinárodnými pravidlami (Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012).

Šľachtiteľský program stanoví:

- chovný cieľ plemena furioso,
- selekčný program,
- akceleračný program,
- metódy kontroly úžitkovosti a dedičnosti,
- posudzovanie vlastností a znakov prostredníctvom lineárneho hodnotenia,
- vedenie evidencie o výkonnosti populácie furiosa.

Výsledky šľachtenia sú pravidelne zverejňované na [www stránke ZCHKS](http://www.zchks.sk).

1 Súčasný stav

Furiosa možno charakterizovať ako plemeno mnohostranne úžitkového koňa. Chovným cieľom je dostatočne mohutný teplokrvnik s dobre vyjadreným typom, veľmi dobrým zovňajškom, vhodný pre všetky druhy výkonnostného športu. Exteriér je korektný s mierne predĺženými líniami, elegantný, fundament suchý a kostnatý, s krátkym záprstím a kratšími sponkami. Je to chodivý kôň s dobrou mechanikou pohybu a dobrými skokovými schopnosťami, primerane živého temperamentu, dobre ovládateľný. Plemeno vzniklo v procese šľachtenia ešte v rakúsko – uhorskej monarchii splynutím polokrvných a angloarabských kmeňov Furioso, North Star, Przedswit, Gidran a v ČR Catalin pri sústavnom používaní anglického plnokrvníka, araba a anglonormana. V deväťdesiatych rokoch minulého storočia vznikajú legislatívne snahy o záchranu pôvodných kmeňov chovaných v priestore bývalej rakúsko – uhorskej monarchie. Tento legislatívny proces vyvrcholil na Slovensku vznikom plemena furioso. V Maďarsku a Rumunsku vzniklo plemeno Furioso – North Star, v Českej republike boli kone nesúce pôvodné gény tradičných plemien koní zapísané do novovznikutej PK moravského teplokrvníka.

V Rakúsku a Poľsku v súčasnosti neexistuje samostatná plemenná kniha pre kone nesúce gény pôvodných plemien koní.

Chovná oblasť je vymedzená územím Slovenskej republiky. Ďalej to môžu byť jednotlivé chovy alebo chovateľské združenia v zahraničí, o ktorých na ich požiadanie rozhodne Rada PK plemena furioso.

Početnosť aktívnych plemenných koní v plemennej knihe sa pohybuje na úrovni 30 žrebcov a 180 kobýl. Z uvedeného počtu kobýl je v reprodukcii zapojených len cca 60.

2 Plemenná kniha

Účelom PK plemena furioso je zabezpečiť cieľavedomé a sústavné zdokonaľovanie genetickej úrovne chovanej populácie furiosa v záujme zvyšovania jej výkonnosti a konkurencie schopnosti. PK je dokument vedený formou elektronickej databázy alebo písomnou formou. Plemenná kniha plemena furioso je jednotná a otvorená. Jednotnosť PK vyjadruje skutočnosť, že v rámci SR sa zriaďuje jedna PK pre dané plemeno. Otvorenosť PK znamená, že je prístupná pre všetkých chovateľov aj v budúcnosti, a že do nej môžu byť zapísané za stanovených podmienok žrebce a kobyly, ktoré nepochádzajú z rodičov zapísaných do PK, ale majú známy pôvod a vykazujú typické znaky plemena (imigrácia génov) v súlade s medzinárodnými pravidlami (Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012).

2.1 Plemenná kniha plemena furioso zahŕňa:

- Register chovateľov (ďalej len RCH)
- Plemenný register (ďalej len PR)
- Pripúšťací register (ďalej len PrR)

2.1.1 V RCH sú evidovaní všetci riadni, pridružení a evidovaní chovatelia.

2.1.2 V PR je evidované samčie aj samičie potomstvo žrebcov a kobýl, ktoré nie je zapísané do PK. Zväz môže odmietnuť registráciu samčieho alebo samičieho potomstva žrebcov, ktoré nie sú zahrnuté do šľachtiteľského programu (ich použitie nie je v súlade so šľachtiteľským programom alebo preukázateľne zhoršuje úroveň svojho potomstva). Odmietnutie zápisu musí byť v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012.

2.1.3 V PrR sú evidované všetky pripustenia kobýl a pripúšťajúce žrebce, vrátane prevedených inseminácií a transferu embryí.

Pre účely vedenia PrR sa vedie nasledovná plemenárska dokumentácia:

- pripúšťací lístok bielej farby potvrdí UCHO a po potvrdení ho dostane majiteľ žrebca;
- pripúšťací lístok červenej farby je archivovaný v UCHO;
- hlásenka modrej farby o narodení žriebäť'a patrí majiteľovi kobyly a zároveň je hlásenkou o narodení žriebäť'a, pri úhyne žriebäť'a sa archivuje na UCHO;
- hlásenka zelenej farby o narodení žriebäť'a je archivovaná v ZCHKS. Vyplnená zelená hlásenka slúži ako podklad pre vydanie identifikačného dokladu koňa.

2.2 Plemenná kniha sa člení na:

- Plemennú knihu žrebcov
- Plemennú knihu kobýl
- Plemennú knihu žriebät a valachov

2.2.1 Plemenná kniha žrebcov

PK žrebcov nie je členená do oddielov. Do PK žrebcov sa zapisujú žrebce po splnení špecificky daných podmienok stanovených v zákonných normách a v smerniciach Rady PK plemena furioso, po splnení ustanovení Šľachtiteľského programu plemena furioso a tohto štatútu, prihlásením žrebca do PK a predložením Potvrdenia o pôvode koňa, identifikačného dokladu koňa.

Po 4 rokoch sa pôsobenie plemenného žrebca prehodnotí na základe potomstva.

Podmienkou udelenia výberu pred zápisom 3-ročných žrebcov do PK je absolvovanie výkonnostných skúšok. Pri starších žrebcoch o zaradení do testu rozhoduje Rada PK a prihliada sa na potrebu zastúpenia línií v chove. Pri žrebcoch s vlastnou výkonnosťou sa zaradenie do chovu riadi smernicou pre zaraďovanie žrebcov s vlastnou výkonnosťou, ktorá je súčasťou šľachtiteľského programu. V rámci plemennej knihy je zostavený zoznam plemenných žrebcov začlenených do akceleračného programu furiosa, ktorý Rada PK plemena furioso každý rok aktualizuje. Aktuálny akceleračný program je zverejňovaný každoročne do 1. februára.

2.2.2 Plemenná kniha kobýl

Do PK kobýl sa zapisujú všetky kobyly príslušného plemena po splnení špecificky daných podmienok stanovených v zákonných normách a v smerniciach Rady PK plemena furioso, ktorých majitelia ich prihlásili do plemennej knihy, s výnimkou tých, ktoré jednotliví majitelia vylúčia.

PK kobýl je členená do troch oddielov:

2.2.2.1 Hlavná plemenná kniha (HPK) – Sekcia A

Kobyly musia pred zaradením do HPK absolvovať zvod kobýl. V odôvodnených prípadoch sa zvod môže konať u majiteľa kobyly. Hodnotenie kobýl na zvode sa vykonáva na základe lineárneho hodnotenia kobýl, pričom otec a otec matky kobyly v priamej materskej línii musí byť najmenej do 4. generácie predkov príslušníkom vlastnej chovnej populácie plemena pri splnení čl. 3.

Výsledné hodnotenie typu, exteriéru a posudzovaných úžitkových znakov musí dosiahnuť najmenej 7,1 bodu. Minimálna palicová výška na kohútiku musí byť 159 cm.

Hlavná plemenná kniha musí obsahovať:

- a/ životné číslo koňa UELN
- b/ trvalé označenie výpalom
- c/ základné číslo a meno v plemennej knihe
- d/ dátum narodenia (deň, mesiac a rok)
- e/ plemeno a pohlavie
- f/ základnú farbu a podrobný popis odznakov, vírov a výpalov, základné telesné rozmery
- g/ výslednú klasifikáciu pri zápise do plemennej knihy
- h/ životné alebo základné číslo a meno otca a matky
- ch/ meno a adresu chovateľa
- i/ meno a adresu majiteľa / žiadateľa
- j/ dátum zápisu do plemennej knihy
- k/ dátum a dôvod vyradenia z plemennej knihy
- l/ pri koňoch narodených z inseminácie alebo z embryotransferu overenie pôvodu DNA testom
- m/ následné výsledky v chove, príp. výsledky výkonnostných skúšok

2.2.2.2 Plemenná kniha (PK) – Sekcia B

Otec a otec matky kobyly v priamej materskej línii musí byť najmenej do 4. generácie predkov príslušníkom vlastnej chovnej populácie plemena a splniť čl. 3.

Výsledné hodnotenie typu, exteriéru a posudzovaných úžitkových znakov musí dosiahnuť najmenej 6,1 bodu.

Plemenná kniha musí obsahovať:

- a/ životné číslo koňa UELN
- b/ trvalé označenie výpalom
- c/ základné číslo a meno v plemennej knihe
- d/ dátum narodenia (deň, mesiac a rok)
- e/ plemeno a pohlavie
- f/ základnú farbu a podrobný popis odznakov, vírov a výpalov, základné telesné rozmery
- g/ výslednú klasifikáciu pri zápise do plemennej knihy
- h/ životné alebo základné číslo a meno otca a matky
- ch/ meno a adresu chovateľa
- i/ meno a adresu majiteľa / žiadateľa
- j/ dátum zápisu do plemennej knihy
- k/ dátum a dôvod vyradenia z plemennej knihy
- l/ pri koňoch narodených z inseminácie alebo z embryotransferu overenie pôvodu DNA testom
- m/ následné výsledky v chove, príp. výsledky výkonnostných skúšok

2.2.2.3 Pomocná plemenná kniha (1. PPK) – Sekcia C

Otec a otec matky kobyly v priamej materskej línii musí byť najmenej do 3. generácie predkov príslušníkom vlastnej chovnej populácie plemena a splniť čl. 3.

Výsledky hodnotenia typu, exteriéru a posudzovaných úžitkových znakov musia dosiahnuť najmenej 5,1 bodu.

Pomocná plemenná kniha (1. PPK) musí obsahovať:

- a/ životné číslo koňa UELN
- b/ trvalé označenie výpalom
- c/ základné číslo a meno v plemennej knihe
- d/ dátum narodenia (deň, mesiac a rok)
- e/ plemeno a pohlavie
- f/ základnú farbu a podrobný popis odznakov, vírov a výpalov, základné telesné rozmery
- g/ výslednú klasifikáciu pri zápise do plemennej knihy
- h/ životné alebo základné číslo a meno otca a matky
- ch/ meno a adresu chovateľa
- i/ meno a adresu majiteľa / žiadateľa
- j/ dátum zápisu do plemennej knihy
- k/ dátum a dôvod vyradenia z plemennej knihy
- l/ pri koňoch narodených z inseminácie alebo z embryotransferu overenie pôvodu DNA testom
- m/ následné výsledky v chove, príp. výsledky výkonnostných skúšok

2.2.3 Plemenná kniha žriebät a valachov

Tento oddiel PK sa vedie pre jedince, ktoré nedosiahli vek nutný pre zápis do jednotlivých oddielov PK alebo boli vykastrované, a ich výsledky slúžia pri hodnotení ich predkov alebo súrodencov.

2.3 Dodatočné zmeny zápisu

Pokiaľ sa pri zápise kobyly vychádza z chybných predpokladov čo sa týka jej pôvodu, môže sa uskutočniť zmena zápisu.

2.4 Vyššie zaradenie kobyly

Kobyly, ktoré sú zapísané do jedného z oddielov PK, môžu byť na základe zdôvodnenej žiadosti v stanovenom termíne znovu predvedené pred komisiu, a na základe posúdenia môže byť zaradenie kobyly opravené.

2.5 Štátna plemenná kniha (ŠPK)

Do ŠPK môže byť zapísaná iba kobyly, ktorá spĺňa podmienky pre daný oddiel PK (akceleračný program).

2.6 Odhlásenie kobýl

Odhlásenie kobýl z dôvodu predaja, resp. zápisu do inej plemennej knihy musí majiteľ nahlásiť písomne, a to najneskôr 6 týždňov pred koncom roka. Vyškrtnutie v dôsledku smrti alebo nutného porazenia sa musí zväzu ohlásiť v zmysle vykonávacej Vyhlášky Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (ďalej len MPRV SR) 16/2012 o identifikácii a registrácii koňovitých zvierat.

2.7 Znovu zapísanie kobýl

Odhlásená kobyly môže byť kedykoľvek znovu zapísaná na základe písomnej žiadosti majiteľa pri zachovaní jej predchádzajúceho štatútu zapísania. Znovu zapísanie je spoplatnené v zmysle aktuálneho cenového výmeru.

3 Použitie iných plemien

Vzhľadom k tomu, že ide o homogénne plemeno smerujúce svojim pôvodom k zakladateľom, je nevyhnutné dodržiavať čistokrvnú plemenitbu. Na zlepšenie úžitkových vlastností sa môžu použiť plemená, ktoré aj v minulosti pôsobili pri utváraní tohto plemena (anglický plnokrvník, arab, angloarab a trakénsky kôň), ako aj predstavitelia plemien moravský teplokrvník a Furioso – North Star po odsúhlasení Radou PK plemena furioso. Použitie týchto plemien slúži súčasne k rozšíreniu krvnej základne populácie. Zaradovanie predstaviteľov hore uvedených plemien koní najmä do PK žrebcov je podmienené splnením osobitých podmienok na základe schválenia Radou PK plemena furioso. Podmienky sú každoročne aktualizované a zverejňované na www stránke ZCHKS.

4 Metódy selekcie (výberu)

- a) Zlepšovanie genofondu a exteriéru chovných koní sa zabezpečuje systematickým výberom (selekciou).
- b) Kone môžu byť zapísané do PK vtedy, keď budú zhodnotenú nasledujúce kritériá.

4.1 Pôvod

Pri jeho posudzovaní sa uprednostňujú jedince s rodičmi a ďalšími predkami zapísanými do plemenných kníh. Pôvod musí byť po stránke krvných kombinácií čo najhomogénnejší.

4.2 Posudzovanie zovňajška (exteriéru)

Pri posudzovaní zovňajška sa predovšetkým hodnotí plemenný typ, pohlavný výraz, telesná stavba, korektnosť a pravidelnosť chodov, ich kmihuplnosť, priestrannosť, a ďalej celkový dojem koňa. Minimálna palicová výška na kohútiku pri zápise do hlavnej a pomocnej

plemennej knihy je súčasťou šľachtiteľského programu. Podmienky zápisu stanovuje Rada PK plemena furioso.

4.3 Posudzovanie výkonnosti

Posudzovanie sa vykonáva pri skúškach výkonnosti žrebcov a kobýl a pri zápise do plemenných kníh. Posudzuje sa predovšetkým charakter, temperament, pohotová pripravenosť k výkonu, jazditeľnosť, skokové vlohy, mechanika pohybu, vlastná výkonnosť, zdravie a konštitučná tvrdosť.

4.4 Pri posudzovaní vlastností sa používa bodové hodnotenie škály 1 – 10 (STN 46 6310 „Plemenné kone“ z roku 1997).

4.5 Ako ďalšie selekčné kritériá sa používajú:

- hodnotenie plodnosti žrebcov, % žrebnosti a natality v minulých pripúšťacích obdobiach;
- kontrola dedičnosti úžitkových vlastností pomocou hodnotenia potomstva hlavne pri triedení žriebät a na prehliadkach;
- hodnotenie dlhovekosti v reprodukčnom procese kobýl:
 - ~ dobre plodné (3 žriebätá v 5 chovných rokoch),
 - ~ veľmi plodné (6 žriebät v 8 chovných rokoch alebo celkom 10 narodených žriebät);
- hodnotenie žrebcov na základe výkonnosti potomstva (KMK, Šampionát mladých koní).

5 Posudzovanie sledovaných znakov

Pri žrebcoch a kobylách sa hodnotia znaky formou lineárneho hodnotenia, ktoré je súčasťou šľachtiteľského programu. Účelom hodnotenia je snaha vylúčiť z plemnitby jedince s exteriérovými nedostatkami, ako aj s nedostatočne prezentovanými ukazovateľmi výkonnosti. Pri plemenných koňoch sa požaduje výborný zdravotný stav bez geneticky dedičných chýb a chorôb, s dobrou plodnosťou.

6 Akceleračný program

Akceleračný program (ďalej len AP) je výberovým programom, ktorého cieľom je urýchliť selekčnú prácu v chove športových koní plemena furioso. Snahou AP je vytvoriť tzv. plemenné jadro – s preukázanou vlastnou športovou výkonnosťou alebo športovou výkonnosťou potomstva a kvalitným rodokmeňom. ZCHKS sa usiluje o vytvorenie takých podmienok pre svojich členov, aby mohli byť preverené kobyly pripúšťané preverenými žrebcami. AP je každoročne aktualizovaný Radou PK plemena furioso a tvorí súčasť Šľachtiteľského programu plemena furioso.

7 Odhad plemennej hodnoty

Ďalšou metódou, ktorú je možné v budúcnosti využiť, je odhad plemennej hodnoty spracovávaný na základe výsledkov športovej testácie koní v skokových súťažiach. Odhad plemennej hodnoty je vypočítavaný metódou BLUP Animal model každoročne v spolupráci so Slovenskou poľnohospodárskou univerzitou v Nitre. Podstatou metódy BLUP je odhad plemenných hodnôt (náhodných efektov) aj efektov fixných v jednom kroku pomocou lineárnych modelov so zmiešanými efektami. Princíp BLUP Animal modelu bude zverejnený na webových stránkach ZCHKS. Metodika i výsledné hodnoty relatívnej plemennej hodnoty budú každoročne zverejňované na internetových stránkach ZCHKS.

8 Zmena údajov o majiteľovi, držiteľovi a o koňovitom zvierati

Všetky zmeny údajov v súvislosti s chovom koňa (t.j. zmena bydliska majiteľa / držiteľa a pod., ďalej úhyn koňa, predaj, zmena farby a odznaku, výsledky výkonnostných skúšok, atď.) musí aktuálny majiteľ (držiteľ) koňa nahlásiť – zaslať na predpísanom tlačive na úrad plemennej knihy. Termíny jednotlivých zmien stanovuje vykonávacia Vyhláška MPRV SR 16/2012 o identifikácii a registrácii koňovitých zvierat.

9 Vedenie plemennej knihy

9.1 V rámci SR je zriadená jedna PK pre plemeno furioso. Vedením PK je na základe oprávnenia vydaného MPRV SR poverený Zväz chovateľov koní na Slovensku, družstvo.

9.2 ZCHKS môže na zmluvnom základe poveriť výkonom a zabezpečovaním jednotlivých činností spojených s vedením PK inú vybranú organizáciu.

9.3 PK plemena furioso je vedená formou počítačovej databázy v rozsahu Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012. Údaje z PK sú zverejňované on-line na www stránke ZCHKS, ktorá je priebežne aktualizovaná jedenkrát za mesiac.

9.4 Správu, údržbu a novelizáciu softwaru PK zaisťuje ZCHKS priamo alebo prostredníctvom inej poverenej organizácie. Zmeny softwaru je možné robiť iba so súhlasom ZCHKS.

10 Rada plemennej knihy

Pre riadenie PK stanoví zväz radu plemennej knihy. Členov rady PK navrhuje a po schválení Predsedníctvom ZCHKS menuje predseda ZCHKS na dobu 3 rokov.

10.1 Rada PK je minimálne päťčlenná. K zasadaniu rady PK je prizývaný aj výkonný riaditeľ ZCHKS, ktorý zabezpečuje prípravu podkladov k rokovaniu a k realizácii prijatých opatrení.

10.2 Rada PK stanovuje metodické a organizačné postupy a zásady vedenia a riadenia PK, kontroluje ich plnenie. Rada PK má právo zo závažných dôvodov navrhnúť predstavenstvu pozastavenie, odmietnutie alebo zrušenie členstva v PK. K týmto dôvodom patrí napr. výrazné zhoršenie úrovne a zdravotného stavu chovu, hrubé nedostatky v evidencii, porušovanie štatútu PK a pod. Z rovnakých dôvodov je možné odmietnuť i zápis jednotlivých zvierat, hlavne žrebcov do PK.

11 Chovateľské (hodnotiteľské) komisie

Posudzovanie exteriéru a úžitkových vlastností žrebcov a kobýl vrátane ich potomstva sa uskutočňuje v súlade so stanoveným šľachtiteľským programom členmi chovateľskej (hodnotiacej) komisie z radov odborníkov spĺňajúcich podmienky odbornej spôsobilosti pre hodnotenie koní v zmysle Zákona NR SR č. 194/98 Z. z., Vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) 2015/262 a Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012. Výsledok rokovaní komisie je dosiahnutý väčšinou hlasov. Pri rovnakom počte hlasov rozhoduje hlas predsedu komisie. Členom komisie môže byť i zahraničný hodnotiteľ.

11.1 Chovateľská komisia pre hodnotenie kobýl a potomstva

Komisia je trojčlenná, pozostáva z 1 člena Rady PK plemena furioso a z 2 hodnotiteľov koní plemena furioso.

11.2 Chovateľská komisia pre hodnotenie žrebcov

11.2.1 Pre hodnotenie skúšok výkonnosti po staničnom teste

Komisia je minimálne 5-členná, pozostáva z predsedu výberovej komisie alebo ním menovaného zástupcu (člena výberovej komisie), 1 člena Rady PK plemena furioso, 1 hodnotiteľa furiosa, 1 aktívneho jazdca a 1 zástupcu RVPS.

11.2.2 Pre ostatné hodnotenia žrebcov

Komisia je minimálne 3-členná, zložená z predsedu výberovej komisie alebo ním menovaného zástupcu (člena výberovej komisie), 1 zástupcu Rady PK plemena furioso a jedného hodnotiteľa furiosa.

11.2.3 Ak je členom komisie chovateľ alebo majiteľ hodnoteného žrebca, nebude sa prihliadať na jeho hodnotenie.

12 Vystavovanie a vydávanie identifikačných dokladov a potvrdení o pôvode koní

Identifikačné doklady a potvrdenia o pôvode koní vystavuje a vydáva ZCHKS na základe rozhodnutia MPRV SR. Postup pri vydávaní identifikačného dokumentu sa riadi Nariadením Komisie (EÚ) 2015/262 a Vyhláškou MPRV SR 16/2012 o identifikácii a registrácii koňovitých zvierat.

12.1 Identifikačný doklad (pas) koňa vydáva ZCHKS na základe rozhodnutia MPRV SR. Pri vystavovaní identifikačného dokladu sa postupuje v zmysle Nariadenia Komisie (EÚ) 2015/262 a Vyhlášky MPRV SR 16/2012.

12.2 Potvrdenie o pôvode (POP) koňa vydáva ZCHKS na všetky mladé a dospelé plemenné kone spĺňajúce podmienky Nariadenia Komisie (EÚ) 2015/262. Potvrdenie o pôvode koňa sa vystavuje po zaregistrovaní a označení žriebäťa, a po zaslaní potvrdeného pripúšťacieho lístka na ZCHKS. Pri starších koňoch musí žiadateľ predložiť žiadosť o vystavenie POP s originálom riadne vyplneného pripúšťacieho lístka alebo relevantného dokladu o nadobudnutí koňa, a s grafickým popisom koňa. Potvrdenie má platnosť oficiálneho dokladu o pôvode a je možné využiť ho pri predaji, výstavách, zvodoch, likvidácii poistných udalostí a pod. Zároveň slúži ako potvrdenie vlastníctva koňovitého zvieräťa.

12.3 Overovanie pôvodu. Pri overovaní zistených pôvodov môže žiadať organizácia určená k vedeniu PK overenie pôvodu podľa DNA.

13 Označovanie a identifikácia koní

13.1 Všetky kone plemena furioso sa označujú výpalom (na žiadosť majiteľa môže byť táto identifikácia doplnená čipom).

13.2 *Systém označovania závisí od špecifikácie chovu:*

13.2.1 Šľachtiteľské (chránené) chovy vypaľujú žriebäť pred odstavom kmeňovým označením otca a rodovým znakom matky v ľavom sedle, poradovým číslom žriebäťa po otcovi v pravom sedle a vlastníckym symbolom na ľavom stehne.

13.2.2 V zemskom chove sa žriebäťá vypaľujú pred odstavom kmeňovým označením otca a rodovým znakom matky v ľavom sedle, poradovým číslom žriebäťá po otcovi v pravom sedle a symbolom SK na ľavom stehne. Na pravé stehno žriebäťá môže po schválení Radou PK plemena furioso chovateľ v zemskom chove vypáliť vlastnícky symbol, ktorý však nie je povinnou súčasťou označovania koní.

13.3 Výška vypálených čísel je 3,5 – 4 cm.

13.4 Pri zápise žrebca a kobýl do PK sa im evidenčne prideluje základné číslo, ktoré sa nevypaľuje (zvieratá sú označené matričnými číslami).

14 Identifikácia a overovanie pôvodu podľa DNA genotypu

14.1 Identifikácia pôvodu pomocou DNA genotypu je bezpodmienečne nutná pred zápisom žrebca do PK. Náklady znáša v tomto prípade žiadateľ o licenciu a zápis žrebca do PK.

14.2 U každého zapísaného koňa, príp. u koňa predvedeného k zápisu a u žriebäťá, ktoré má byť registrované, môže ZCHKS žiadať výsledky overovania pôvodu podľa DNA genotypu. Výsledky DNA genotypu sú uložené vo zväze.

14.3 Pred vystavením Potvrdenia o pôvode koňa sa musí vykonať overenie pôvodu podľa DNA genotypu v týchto prípadoch:

- a) žriebä sa narodilo z inseminácie alebo embryotransferu, náklady znáša chovateľ;
 - b) ak existujú pochybnosti o udanom pôvode v prípade, že:
 - kobyla bola v priebehu ruje pripustená dvomi alebo viacerými žrebcami;
 - žriebä nebolo identifikované pod matkou;
 - keď je posledný dátum pripustenia kobyly v rozpore s dátumom ožrebenia kobyly;
 - keď farba potomka nesúhlasí s farbou rodičov, t.j. pokiaľ sú rodičia ryšiaky a žriebä má inú farbu ako ryšavú, alebo je žriebä beluš a ani jeden z rodičov nie je beluš;
- V týchto prípadoch znáša náklady chovateľ alebo majiteľ koňa.

15 Pomenovanie koní

V šľachtiteľských (chránených) chovoch a v zemskom chove sa pepinieri a plemenné žrebce pomenúvajú kmeňovým označením otca, ku ktorému sa priradzuje rímske číslo označujúce poradie pepiniera v danej línii (kmeň).

Plemenné kobyly (v šľachtiteľskom aj v zemskom chove): pri kobylách zapísaných v PK sa používa systém, podľa ktorého im zostáva žriebäcie meno tvorené žriebäcím výpalom. Za výpalom sa môže uviesť športové meno koňa.

6 Členstvo v plemennej knihe

Členstvo v PK plemena furioso poznáme riadne, pridružené a evidované.

16.1 Riadnymi členmi PK plemena furioso sú všetci chovatelia koní plemena furioso, ktorí sa prihlásili do PK.

16.2 Pridruženými členmi PK môžu byť majitelia koní, ktorí spĺňajú nasledujúce podmienky:

- a) podajú písomnú prihlášku k zapísaniu svojich žrebca a kobýl do PK,

- b) uhradí registračné poplatky,
- c) zaviazu sa k dodržaniu Štatútu PK plemena furioso,
- d) nechajú zapísať kobyľu alebo žrebca do PK po schválení štatútu PK.

16.3 Evidovaný člen je majiteľ koňa, ktorý spĺňa podmienky pre vystavenie potvrdenia o pôvode.

16.4 Práva a povinnosti riadnych, pridružených a evidovaných členov PK plemena furioso vyplývajú z tohto štatútu.

17 Medzinárodná spolupráca

17.1 ZCHKS zaisťuje medzinárodnú spoluprácu s chovateľskými zväzmi a organizáciami združujúcimi chovateľov furiosa a fylogeneticky príbuzných plemien koní podobného chovného cieľa hlavne pri riešení a inovácii metodických, organizačných a technických postupov vedenia PK, pri vymedzení a uznaní podkladov pre medzinárodný obchod s plemennými zvieratami.

17.2 ZCHKS ako nositeľ PK je garantom PK plemena furioso voči zahraničiu.

18 Finančné predpisy plemennej knihy

18.1 Vedenie PK je účelovou činnosťou vykonávanou v prospech členov PK a systematického a efektívneho rozvoja plemena. Náklady spojené s vedením PK a zaistením technického a organizačného rozvoja PK sa uhrádzajú z poplatkov za vybrané úkony platených majiteľmi zvierat, z dotácií, prípadne z aktivít ZCHKS, z organizácií poverených výkonom jednotlivých činností, z dedičstva a darov.

18.2 Výšku poplatkov a spôsob hospodárenia určuje Finančný poriadok PK (cenový výmer), ktorý je nedeliteľnou súčasťou Štatútu PK plemena furioso. Finančný poriadok stanoví a aktualizuje ZCHKS. Zásady finančných predpisov a hospodárenia PK podliehajú schváleniu Predstavenstvom ZCHKS.

19 Finančný poriadok

Hospodárenie PK sa riadi cenovým výmerom, ktorý je každoročne aktualizovaný a zverejnený na www stránke ZCHKS.

19.1 Účelom cenového výmeru je stanoviť jednotné, platné a kontrolovateľné pravidlá finančnej účasti členov PK na tvorbe zdrojov potrebných pre vedenie PK.

19.2 Predmet finančnej činnosti

Členovia PK sa zúčastňujú na tvorbe zdrojov formou poplatkov za vymedzené úkony spojené s vedením PK v rozsahu cenového výmeru.

19.3 Výšku poplatkov za jednotlivé úkony PK navrhuje a schvaľuje Predstavenstvo ZCHKS. Príjmy podľa sadzobníka sú súčasťou rozpočtu ZCHKS a dávajú sa na vedomie valnému zhromaždeniu. Cenový výmer vydáva alebo predkladá Predstavenstvo ZCHKS na obdobie najmenej 1 roka, a je povinné oboznámiť s ním všetkých členov plemennej knihy.

20 Prechodné ustanovenia

20.1 Zmeny štatútu PK vstupujú do platnosti dňom schválenia MPRV SR.

20.2 Súčasne s nadobudnutím platnosti príslušných ustanovení štatútu sa ruší doterajší štatút plemennej knihy.

20.3 Všetky zmeny v štatúte, odsúhlasené Radou PK plemena furioso, nadobúdajú účinnosť dňom schválenia Predstavenstvom ZCHKS.

21 Záverečné ustanovenie

Súčasťou Štatútu PK plemena furioso je Šľachtiteľský program plemena furioso, ktorý obsahuje:

- akceleračný program plemena furioso,
- podmienky pre zaradenie žrebcov do 70-dňového testu,
- podmienky pre výkonnostné skúšky furiosa,
- smernicu pre zaraďovanie žrebcov s vlastnou výkonnosťou do plemenitby,
- metodiku lineárneho hodnotenia furiosa.

Vydal:

© **Zväz chovateľov koní na Slovensku - družstvo, 2017**

Moravecká 32
951 93 TOPOLEČIANKY
Slovenská republika

Tel.: 00421 / 37 630 15 59

Fax: 00421 / 37 630 15 59

Web: www.horses.sk

E-mail: zchks@horses.sk

Zostavili: prof. Ing. Marko Halo, PhD., Ing. František Grác

Technická spolupráca: Ing. Lenka Polyaková

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR schválilo toto znenie Štatútu plemennej knihy plemena furioso.

Štatút schválený MPRV SR dňa 10. 2. 2017